

Szakonyi Károly: Vallomás

Egy nemzet addig létezik, amíg megőrzi anyanyelvét. Tudunk különböző okok miatt elsorvadt vagy eltűnt nyelvekről, ez a veszély elsősorban a kis népeket fenyegetheti.

A magyar nyelv sok elviselt veszély ellenére él, és azt hiszem, van olyan erős, hogy minden nyelvi támadást kibírjon. Ezért aztán, s ebben hiszek, nem fog kipusztulni. Van olyan „élelmes”, hogy ami elérkezik hozzá, azt magába szippantsa, átalakítsa. Ami erre alkalmatlan, azt csakhamar kiveti. Sokféle hatás éri a kor technikai fejlődése, a hazánkba letelepedő népek behozott kifejezései, az idegen nyelvek határtalansága révén. Az új szavak-fogalmak igen kis ideig okoznak értetlenséget, hamarosan „magyarulnak”, de legalábbis megszokott és ezáltal érthető fogalomká válnak. Ha csak Pestet vesszük vizsgálat alá, láthatjuk, hogy nem is olyan régen még német keveredett a város nyelvébe, tiszta magyarsággal talán csak a hortobágyi pásztorok beszéltek, vagy a hegyi népek, az elszigetelt falvak lakói. A vegyes pesti nyelv beszivárgott a szépirodalomba is, a múlt század regényei, színdarabjai ma már magyarázatra szoruló kifejezéseket tartalmaznak.

Mindannyian tudjuk, mennyit változott száz évek során nyelvünk. A tanárok arról panaszkodnak, hogy a diákok nemigen értik Jókai, Mikszáth vagy Gárdonyi nyelvét. Gárdonyiét! – uram bocsá! –, aki a legszabatosabb szépírónk volt célratörő, rövid mondataival! De nem olvasnak Móriczot sem. Ezért aztán felütötte fejét egy ostobaság: átírni mai nyelvre a klasszikusokat! Arra hivatkoznak, hogy pl. a 19. század francia, angol stb. íróit mai fordításban megkapva közel érezhetik magukhoz a fiatal olvasók. Rendben van, ma végzett fordítást nem is lehet múlt századbeli stílusba tenni, de magyar írókat, mégpedig a közelmúltból, miért kellene modernizálni? Olyan ez, mintha átfestենék Munkácsy képeit! Képtelenség!

De valamit mégis mutat a szándék: bizonyos türelmetlen ózdkodást a nyelv lelkének befogadására.